

ภูมิปัญญาท้องถิ่น เหรียญโปรยทาน

ข้อมูลเจ้าของภูมิปัญญา

ที่อยู่

บ้านเลขที่ 96 ซอย 5 ถนน พญ
อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

อาชีพ

นักศึกษา

ชื่อภูมิปัญญา

ข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประวัติเหรียญโปรยทาน

มาทำความรู้จักคำว่า “การโปรยทาน” กันก่อน ในอดีตเชื่อกันว่าพระพุทธ
ผนวช โดยไม่ปรารถนาที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ทรงสละเงินทองทรัพย์สมบัติมาถวายแด่ผู้สอนแต่ไม่หวัง
ผลตอบแทน ดังนั้น การโปรยทาน หมายถึง การสละเงินทองทรัพย์สมบัติเป็นทานแก่ผู้อื่นโดยไม่หวัง
ผลตอบแทน โดยถือคติตามที่พระพุทธเจ้าทรงสละราชสมบัติออกผนวช การโปรยทานก่อนเข้าโบสถ์เป็นการ
แสดงว่าต่อจากนี้ไปนาคได้สละสมบัติทุกอย่างแล้ว เพื่อดำเนินชีวิตตามแบบอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า นอกจากนั้น การโปรยทานยังเป็นการสอนคนให้รู้จักเสียสละโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น การโปรย
ทานนั้นจะมีก็ได้ไม่มีก็ได้ ไม่ใช่ข้อกำหนดตายตัว เนื่องจากไม่ใช่พิธีที่เกี่ยวเนื่องกับการบวช ถึงไม่มีการโปรย
ทานก็บวชสำเร็จเป็นพระได้เช่นกัน

(<http://xn--e3cugbgp3acfd7f6cwa9a4mnb.blogspot.com/2015/06/blog-post.html>)

ประวัติการทำเหรียญโปรยทาน

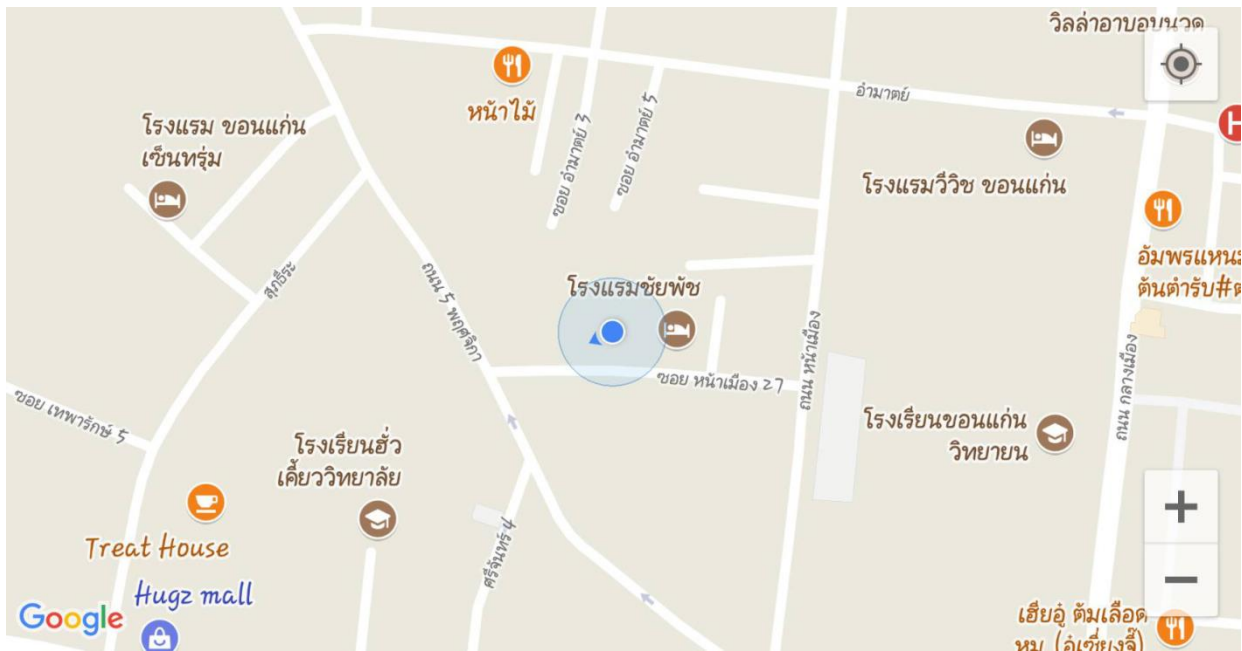
การทำเหรียญโปรยทานนั้น เป็นการมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ก็ยังมีการนำเหรียญโปรยทานมาใช้
ในพิธีการต่างๆ หรือเป็นของที่ระลึกสำหรับแจกคนในงาน เช่น งานบวช งานแต่ง และงานศพ เป็นต้น ซึ่ง
พิธีบวชนาคแต่ก่อนนาคก่อนจะบวชเป็นพระต้องมีการโปรยทานก่อนเข้าโบสถ์ ดังฉะนี้เองจึงมีเหรียญโปรย
ทานขึ้นมาในรูปแบบการห่อเหรียญด้วยกระดาษสีต่างๆ เพื่อให้เห็นชัดเจน วัสดุที่ใช้ เช่น กระดาษแก้ว ริบบิ้น
 เป็นต้น ซึ่งแต่ก่อนจะโปรยด้วยเหรียญธรรมดาไม่มีการห่อ เวลาโปรยแล้วผู้รอเก็บจะหาไม่เจอ และเก็บเข้า
 กระเป๋าสตางค์ทำให้รวมไปกับเหรียญอื่นๆ ได้ จึงต้องมีการห่อเหรียญขึ้นมารับ

ผู้ต่อยอดภูมิปัญญาการทำเหรียญโปรยทาน

คุณอิว (นางสาวปวีณา ทะสังขา) นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตขอนแก่น
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม ชั้นปีที่ 5 เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้รับ
การถ่ายทอดความรู้การทำเหรียญโปรยทานมาจาก คุณยาย (บุตรีภักดิ์ แผล่ป้อง) มา 5 ปีแล้ว ซึ่งน้องอิวก็
กล่าวว่า คุณยายได้ทำเหรียญโปรยทานมาตั้งแต่รุ่นคุณทวด ซึ่งเมื่อก่อน สมัยหลายสิบปีมาแล้ว อุปกรณ์มีแค่
กระดาษสีและเหรียญเท่านั้นไม่ได้มีความสวยงามและประณีตเหมือนกับเหรียญโปรยทานปัจจุบัน เนื่องด้วย
เพราะอุปกรณ์ในยุคนี้ไม่ทันสมัยและไม่หลากหลาย จึงมีแค่เหรียญโปรยทานแค่แบบเดียวเท่านั้น แต่สมัยนี้มี
อุปกรณ์หลากหลายให้เลือกมากมาย จึงทำให้เหรียญโปรยทานมีหลายรูปแบบและหลากสีสันเข้ากับยุคสมัย ซึ่ง
คุณยายก็เป็นบุคคลหนึ่งซึ่งมีฝีมือในการทำเหรียญโปรยทาน

(ปวีณา ทะสังขา, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐ : สัมภาษณ์)

ภาพ แผนที่ บ้านคุณปวีณา ทะสังขา ผู้สืบทอดการทำเหรียญโปรยทาน

สิ่งที่คุณอิว (นางสาวปวีณา ทะสังขา) มีความภาคภูมิใจที่สุดคือ ได้สืบสานการทำเหรียญโปรยทาน ที่ถือเป็นของบรรพบุรุษตกทอด และเป็นงานฝีมือที่ไม่ใช่ทุกคนจะสามารถทำได้ ซึ่งปัจจุบันการทำเหรียญโปรยทานก็ทำกันมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ยึดเป็นอาชีพ เพียงแค่ทำเพราะอยากทำหรือเพื่อฝึกหัดเป็นงานฝีมือเท่านั้น แต่คุณอิวสามารถนำเหรียญโปรยทานมาทำเป็นอาชีพ ได้เงินส่งเสียตัวเองเรียนจนใกล้จบมหาวิทยาลัยแล้ว (ปวีณา ทะสังขา, ๒๒ กันยายน ๒๕๖๐ : สัมภาษณ์)

วัสดุอุปกรณ์ในการทำเหรียญโปรยทาน

- ๑.เหรียญ มูลค่าต่างๆ
- ๒.กรรไกร
- ๓.คัตเตอร์
- ๔.ยางรัดของ
- ๕.ริบบิ้นเนื้อมัน เนื้อทราย สีต่างๆ
- ๖.กระดาษสาแบบสำเร็จ

ขั้นตอนการทำเหรียญโปรยทาน แบบดอกกุหลาบ 4 ชั้น

- ๑.ตัดริบบิ้นมาละ ๔ เส้นแล้วมาพับกลางทั้ง ๔ เส้น ขึ้นฐานแบบพับทั่วไปจะออกมาตามรูปที่ ๑
- ๒.ใส่เหรียญแล้วพับริบบิ้นกลับมาทับเหรียญ ๒ เส้นคู่ ตามรูปที่ ๒-๓
- ๓.ขึ้นกลีบชั้นแรกโดยการพับริบบิ้นไปด้านหลังตามรูปที่ ๔ แล้วบิดริบบิ้นกลับมาสอดตรงกลาง ๑ ครั้ง ตาม

รูปที่ ๕

๔. ทำจนครบ ๔ ด้านแล้วจะได้ตามรูปที่ ๖

๕. ทำกลีบชั้นล่างสุดโดยพับริบบิ้นไปด้านหลังตามรูปที่ ๗ แล้วบิดกลีบกลับไปด้านหลังแล้วสอดซ้อนไปใต้กลีบชั้นที่ ๑ ตามรูปที่ ๘ และ ๙

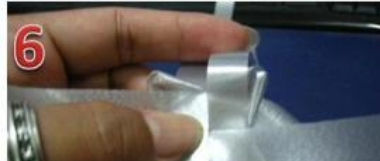
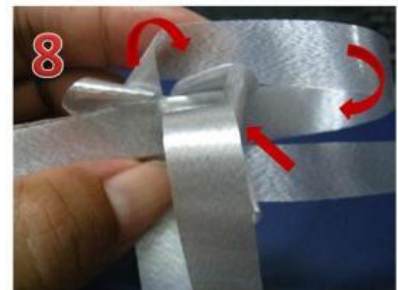
๖. ทำให้ครบทั้ง ๔ ด้านจะได้ตามรูปที่ ๑๐

๗. จับริบบิ้นรวบทั้ง ๘ เส้นแล้วบิดม้วนตามเข็มนาฬิกา ตามรูปที่ ๑๑-๑๒

๘. บิดเส้นล่างสุดไปด้านหลังแล้วสอดตามรูปที่ ๑๓ ไป ๒ เส้นทำเหมือนกันทั้ง ๔ ด้าน

๙. เสร็จแล้วจะออกมาด้านหน้าตามรูป ๑๔ และด้านหลังตามรูปที่ ๑๕

๑๐. ตัดขายริบบิ้นที่เกินออกตามรูปที่ ๑๖ จะได้รูปสำเร็จตามรูปที่ ๑๗-๑๘

สรุป

จริง ๆ แล้วยังมีการพับเหรียญโปรยทานรูปแบบอื่น ๆ อีกมากมาย เพราะคุณอ๊ว ไม่อยากทำให้เหรียญโปรยทานเป็นแค่เหรียญโปรยทานธรรมดา แถมการพับเหรียญโปรยทานยังสามารถทำไปประยุกต์ใช้ได้หลายงานอีกด้วย ทั้งจัดช่อดอกไม้ จัดแจกัน ของชำร่วย ของที่ระลึกงานแต่งงาน

หลักสูตร	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) รุ่น ๔
รายวิชา	ความเป็นครู
เน้นศึกษา	ครูกับการอนุรักษ์และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
คณะ	ศึกษาศาสตร์
สถานที่ศึกษา	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ขอนแก่น
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านทุ่งโพธิ์นาอุดม อ.ศรีบุญเรือง จ.หนองบัวลำภู ๓๙๑๘๐

